

Ірина Віталіївна КОШКАЛДА

доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри управління земельними ресурсами та кадастру Харківського
національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва

ORCID ID: 0000-0003-4855-8890

E-mail: irinavit1506@gmail.com

Людмила Сергіївна БЕЗУГЛА

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцентка кафедри маркетингу Дніпровського державного
аграрно-економічного університету

ORCID ID: 0000-0002-6520-4325

E-mail: milabezugla@gmail.com

**ВПЛИВ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА РОЗВИТОК
ЕКОТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ**

Кошкалда, І. В. Вплив інструментів державного регулювання на розвиток екотуристичної дестинації / Ірина Віталіївна Кошкалда, Людмила Сергіївна Безугла // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – Том 5. – № 3. – С. 311 – 319. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Екотуризм є одним із найбільш швидкозростаючих секторів у сучасній туристичній галузі. Деякі країни навіть намагаються використовувати екотуризм як інструмент досягнення сталого розвитку.

Метою статті є проведення аналізу та оцінка впливу інструментів державного регулювання на розвиток екотуристичної дестинації.

Результати. Стаття спрямована на вивчення сучасного стану екотуризму та екотуристичної дестинації в Україні. Здійснена спроба дати критичний аналіз наслідків та проблем екотуризму в Україні та обґрунтовано рекомендації до впровадження кращої практики екотуризму в підприємницьку діяльність. В статті розкриваються наступні питання: можливості та виклики для екотуризму в Україні; інструменти державного регулювання впливають на розвиток екотуристичної дестинації; екотуризм як інструмент сталого розвитку країни; екотуризм як ефективний засіб розвитку та збереження природних ресурсів. Аналіз показує, що Україна має безліч можливостей для розвитку екотуризму. Але його ефективна практика і впровадження не є перспективними через відсутність прихильності державної політики та стратегії планування з інтегрованим поєднанням збереження та розвитку. Таким чином, належне проектування екотуризму, принципи та теорії екотуризму слід вважати головним базисом, одночасно формуючи ефективну політику та планування. Запропонована модель цінностей сталого розвитку на основі екотуристичної дестинації. Згруповано основні важелі державного впливу на екотуристичну дестинацію в Україні. Визначено чотири принципи сталого розвитку на основі екотуристичної дестинації, які включають - мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, повагу до приймаючих культур, максимізацію добробуту та переваг для місцевого населення та збільшення задоволеності туристів.

Висновки. Встановлено, що концепція сталого розвитку екотуризму повинна бути прийнята в усіх екотуристичних напрямках, задля першочергового задоволення потреби

відпочиваючих. Для цього необхідні ефективні інструменти державного регулювання розвитку екотуристичної дестинації.

Ключові слова: екотуристична дестинація, державне регулювання, державний вплив, екотуризм, сталий розвиток.

Iryna KOSHKALDA

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Land Administration and Cadastre, V. V. Dokuchaiev Kharkiv National Agrarian University

Liudmyla BEZUHLA

PhD in Civil Service Management, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Dnipro State Agrarian Economic University, Dnipro

THE IMPACT OF GOVERNMENT REGULATION INSTRUMENTS ON THE DEVELOPMENT OF ECOTOURISM DESTINATION

Abstract

Introduction. *Ecotourism is one of the fastest growing sectors in the modern tourism industry. Some countries are even trying to use ecotourism as a tool to achieve sustainable development.*

The purpose of the article is to analyze and assess the impact of government regulation instruments on the development of ecotourism destination.

Results. *The article is aimed at studying the current state of ecotourism and ecotourism destination in Ukraine. The attempt was made to give a critical analysis of the consequences and problems of ecotourism in Ukraine and substantiated recommendations for best practices in ecotourism. The article tries to answer the following questions: if there are opportunities and challenges for ecotourism in Ukraine; what instruments of state regulation affect the development of ecotourism destination; whether ecotourism can be a useful tool for sustainable development of the country; how ecotourism can be an effective means of developing and conserving available resources. The analysis shows that Ukraine has many opportunities for the development of ecotourism but its effective practice and implementation are not promising due to the lack of commitment to public policy and planning strategy with an integrated combination of conservation and development. Thus, the proper design of ecotourism, the principles and theories of ecotourism should be considered as the main basis while shaping effective policy and planning. The proposed model of principles of sustainable development is based on ecotourism destination. The main levers of state influence on ecotourism destination in Ukraine are grouped. Four principles of sustainable development based on an ecotourism destination have been identified, which include - minimizing negative impact on the environment, respecting host cultures, maximizing welfare and benefits for the local population, and increasing tourist satisfaction.*

Conclusion. *It has been established that the concept of sustainable development of ecotourism should be adopted in all ecotourism directions in order to meet the needs of vacationers as a priority. This requires effective tools of state regulation of the development of an ecotourism destination.*

Key words: *ecotourism destinations, government regulation, government influence, ecotourism, sustainable development.*

JEL classification: L83

Вступ

Сталий розвиток визначається як розвиток, який відповідає потребам суспільства без шкоди для здатності майбутнього покоління задовольняти власні потреби. Але виникла необхідність додати багато нових вимірів для переосмислення сталого розвитку, враховуючи принципи, згідно з якими сталий розвиток повинен бути більш

економічно вигідним, соціально справедливим, екологічно відповідним, культурно та етично свідомим та інституційно ефективним [6].

Екотуризм визначається як діяльність людей, які виїжджають за межі звичного для них району для відпочинку або з медичною метою протягом періоду, що не перевищує одного року. Cobbinah P.B., Amenuvor D., Black R., Peprah C. розглядають екотуризм як тимчасове переміщення людей від їх звичного оточення [4]; Mathew P.V., Sreejesh S. розкривають екотуризм як вилазку, що відбувається під час перебування в новому пункті призначення, з засобами, які створені для задоволення потреб екотуристів [9]. Основна частина доходу, отриманого від глобальних подорожей, спрямовується на встановлення територіальних туристичних осередків, тому для нерозвинених напрямів необхідно здійснювати певне стратегічне планування задля залучення туристів до екотуристичних місць. Відпочивальники тяжіють до певного екотуристичного осередку через його привабливість, який здатний задовольнити їх очікування та отримати певних набір послуг щодо задоволення їх дозвілля. Таким чином, чим більше певний осередок відповідає потребам туристів, тим більше він вважається привабливим, а отже, його популярність зростає. Вкрай важливо, щоб концепція сталого розвитку екотуризму була прийнята в усіх екотуристичних напрямках, щоб адекватно задовольнити потреби мандрівників. Для цього необхідні ефективні інструменти державного регулювання розвитку екотуристичної дестинації.

Різні аспекти екотуристичної діяльності досліджено в працях науковців Barbu C., Negulescu M., Barbu I. [1], Burkaltseva D. [2, 3], Cobbinah P., Amenuvor D., Black R., Peprah C. [4], Danilova E., Marchenko V. [5], Dunets A. [6], Ikei H., Song C., Kagawa N., Miyazaki Y. [7], Kuznetsov V., Suprun I. [8], Mathew P., Sreejesh S. [9], Ochiai H. [10], Tretyakova T., Savinovskaya A. [11], Polyakova A., Akhmetshin E., Goloshchapova L., Rakhmeeva I., Noeva E., Rakovskiy V. [12]. Проте, вплив інструментів державного регулювання на розвиток екотуристичної дестинації є недостатньо вивченим та потребує додаткового аналізу.

Мета та завдання статті

Метою статті є проведення аналізу та оцінка впливу інструментів державного регулювання на розвиток екотуристичної дестинації.

Виклад основного матеріалу дослідження

Екотуристична дестинація містить у собі найбільш важливі й вирішальні елементи туризму, необхідні для споживачів туристичних послуг. Екотуристичні дестинації приваблюють туристів, мотивують їх отримувати відповідні послуги й у такий спосіб активізують всю туристичну систему [13]. Визначимо головні ознаки екотуристичної дестинації:

1. Місце інтересу, яке відвідують туристи, як правило, через притаманну природну чи культурну цінність та красу, історичне значення, яке пропонує дозвілля та розваги.
2. Місцем для відвідування та перебування туристів може бути країна, регіон, місто чи місцевість – як правило, через культурні або природні цінності.
3. Місце або район, де пропонується асортимент екотуристичних продуктів та визначних пам'яток, які забезпечують туристичний досвід для осіб чи груп, які подорожують.
4. Фізичний простір, який забезпечений розвинутою інфраструктурою, визначними пам'ятками та екотуристичними ресурсами, де турист зможе залишатися принаймні одну ніч.
5. Окремий територіальний округ туристичних потоків, де розміщуються екотуристичні ресурси, що породжують розвиток підприємницької діяльності за рахунок іміджмейкінгу, що забезпечить впізнанність регіону.

6. Географічне місце, яке може приймати туристів та відвідувачів, які зацікавлені в огляді певних визначних пам'яток на основі привабливості як його територіальної, так й інструментальної складових [8, 12].

Визначимо три основні напрями державного регулювання екотуристичної дестинації:

1. Екологічний: відповідно до екологічної стійкості має бути ефективне управління та збереження природних ресурсів, також включаючи підтримку біорізноманіття, атмосферних та інших екосистем шляхом створення відповідної політики та обізнаності серед людей.

2. Економічний: економічна стійкість повинна існувати за системи, в якій знаходяться раціонально та ефективно розподілені ресурси, так, що вона повинна мати можливість виробляти товари і послуги в довгостроковій перспективі та підтримувати баланс між державними доходами та витратами.

3. Соціальний: соціальна стійкість вирішує різні питання, які є дуже важливими для сталого розвитку. Соціально стійкий розвиток перевантажений різними соціальними, культурними та історичними цінностями. Потрібно зосередити увагу на наявності їжі, житла, здоров'я, освіти, роботи, доходів, безпеки та стану умов праці для всіх. Крім того, також слід враховувати інші важливі соціальні проблеми, такі як гендерна рівність, права людини, повага праці, рівної участі та збереження культурної та біологічної спадщини для посилення почуття взаємозв'язку для соціальної злагоди та взаємної співпраці на шляху сприяння загальному соціальному благополуччю. Отже, державне регулювання екотуристичної дестинації може використовуватися для вирішення гострих проблем нерівності, бідності, голоду, зміни клімату та інших форм екологічних та людських катастроф [2, 10].

Таким чином, задля досягнення сталого розвитку необхідне: збереження ресурсів та ефективне їх використання; автономна та мотивована участь усіх зацікавлених сторін в екотуристичній діяльності; соціальна та економічна справедливість та повага до всіх форм життя. Взаємозв'язок між стійким розвитком та екотуризмом як відповідальним туризмом є дуже глибоким, оскільки екотуризм як стійкий туризм виступає за інтеграцію соціальних, економічних та екологічних міркувань задля задоволення потреб людей і держави. Як вже зазначалося, концепція державного регулювання екотуристичної дестинації, насамперед, базується на інтеграції та взаємозалежності трьох ключових компонентів – довкілля, суспільства та економіки. Отже, розвиток екотуризму може бути найкращим інструментом для досягнення справжнього сталого розвитку при підтримці держави та ефективному використанні інструментів державного регулювання.

Масовий туризм був визнаний ключовим фактором, який залишив небажаний екологічний та соціальний вплив на сфери життя. Негативні наслідки масового туризму – це екологічна соціальна деградація, економічна інфляція, втрата середовищ існування, різні соціальні негаразди та проблеми.

Екотуризм різноманітний за видами, але має невеликий масштаб і розглядається як кращий вид туризму, ніж масовий туризм, який вже спричинив різні небажані та шкідливі наслідки. У загальному розумінні, екотуризм можна в цілому визначити як форму туризму, яка передбачає узгодження з природними, соціальними та суспільними цінностями [14, 15].

Принципами державного регулювання економічної дестинації є: стале використання ресурсів, мінімальний негативний вплив на природу і суспільство, підтримка екосистеми, використання цілісної стратегії планування туризму, просування місцевої економіки, максимальна участь усіх зацікавлених сторін та місцевих жителів, розвиток потенціалу, навчаючи як туристів, так і місцевих жителів відповідальному туризму та регулярне проведення досліджень. Це важливі теоретичні формули, які слід

застосовувати на практиці, тоді можливо досягти відчутного сталого екотуризму, який може підтримати необхідний сталий розвиток у контексті багатьох країн, зокрема й України, де є потенціал розвитку екотуризму. Екотуризм, який стосується сталого розвитку, – це туризм, який розвинений таким чином, щоб природа, масштаби, місце розташування та спосіб розвитку були відповідними та стійкими з часом і де існує здатність середовища підтримувати інші види діяльності, оскільки екотуризм не може бути ізольований від інших видів діяльності. В основі сталого туризму лежить сукупність неявних цінностей, пов'язаних із прагненням інтегрувати екологічні, економічні, соціальні та культурні цілі [3].

Сталий розвиток варто розглядати як цілісний спосіб ретельного управління всіма видами ресурсів задля задоволення потреб в екологічних, соціальних, економічних та естетичних імперативах з охопленням інших видів системи життєзабезпечення. Принципи екотуризму охоплюють мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, повагу до корінного населення, максимізацію добробуту та збільшення кількості задоволених туристів. Звичайний туризм завжди фокусується на доходах та зростанні, а не на природоохоронних завданнях навколишнього середовища. Розглянемо сталий розвиток як набір принципів екотуристичної дестинації (рис. 1).

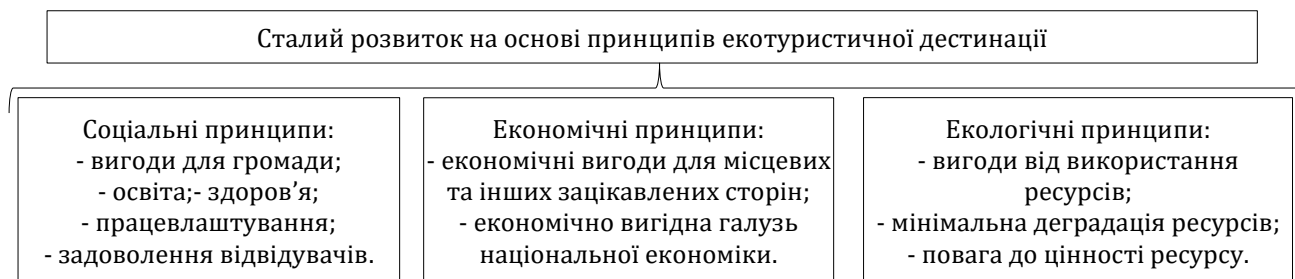

Рис.1. Модель сталого розвитку на основі принципів екотуристичної дестинації

Джерело: розроблено авторами

Екотуристична дестинація спирається на принципи екотуризму, оскільки концепція екотуризму входить у практику проти масового туризму, а отже базується на принципах збереження та розвитку та потребує ефективного державного регулювання. На рис. 2 згруповано важелі державного впливу на екотуристичну дестинацію в Україні.

Отже, розвиток екотуризму займає незамінні позиції у формуванні політики через його переваги для місцевого населення щодо соціальних, економічних та екологічних проблем. Екотуристичні напрями конкурують за туристів на туристичному ринку, що веде до різкої конкурентної боротьби. Головною метою регіональних, урядових структур та зацікавлених сторін туристичної галузі є досягнення успіху шляхом підвищення конкурентоспроможності місця призначення. За своєю природою екотуризм сприяє стабільності як регіональної, так і місцевої економіки завдяки своєму мультиплікаційному ефекту, який допомагає створити ділові можливості в діяльності, а також впливає на створення робочих місць у регіоні.

Розглянемо недоліки, притаманні розвитку діяльності екотуризму, в табл. 1.

Інструментами державного регулювання екотуристичної дестинації можна назвати наступні:

1. Туристичний екологічний податок. Цей податок зтягується з туристів в екологічних цілях. Дискусії щодо наслідків стягнення податку з екотуризму, як правило, фокусуються на кількості туристів через підвищення цін. Чи призведе податок до падіння доходу від екотуризму, чи ні, головним чином залежить від суми податку, що зтягується та здатності пункту призначення компенсувати більш високі ціни вищою якістю екотуристичних продуктів та послуг [7, 11]. Різні рівні екологічного податку у високий та низький туристичний сезони можуть забезпечити більш рівномірний

розподіл кількості туристів протягом року, а отже, зменшити тиск на навколишнє середовище та підвищити стабільність доходів, хоча існує багато різних способів збирання туристичного екологічного податку.

Рис. 2. Важелі державного впливу на екотуристичну дестинацію в Україні
Джерело: адаптовано авторами

Таблиця 1. Позитивні та негативні наслідки розвитку екотуризму

Типи впливів	Позитивні впливи / переваги	Негативні впливи	
Екологічні	Забезпечує максимальний стимул для збереження природних зон	Непряма шкода рослинності	
	Виступає за збереження та розвиток	Розпад місць проживання	
	Виховування туристів, місцевих жителів стосовно екологічної етики		Порушення дикої природи
			Забруднення повітря, шум та відходи
Економічні	Основні засоби іноземного заробітку	Витік доходу	
	Збалансування економічного розвитку з належним розподілом доходу в місцевих громадах	Інфляція	
	Збільшення можливостей працевлаштування для місцевих жителів		
	Будівництво стійкої інфраструктури		
	Просування місцевої економіки	Збільшення нездорової економічної конкуренції та економічного розриву серед місцевих жителів	
Соціокультурні	Пропаганда та збереження різноманітних місцевих культур, традицій, мистецтва, музики та іншої історичної та релігійної спадщини	Ризик культурної деградації через вторгнення інших культур	
	Освіта про важливість культурної спадщини	Різні соціальні проблеми	
	Диверсифікація культурної діяльності	Культурний обмін	Вплив сезонності
			Небажана комерціалізація культурних та релігійних атракцій
			Натовп і небажана поведінка відвідувачів

Джерело: власна розробка авторів

2. Плата за користування. Коли доступ до конкретного екологічного ресурсу можна контролювати, плата за користування, що стягується з туристів, може слугувати простим механізмом отримання частини вигод від використання ресурсу. Найпоширенішим застосуванням цього інструменту в екотуризмі є вхідні збори до охоронних територій [1, 5].

3. Фінансові стимули. Вони можуть бути розроблені для зміни поведінки шляхом збільшення або зниження цін на певні товари чи послуги. Існує багато способів застосування фінансових стимулів для зменшення негативних наслідків для екотуризму. Уряди можуть заохочувати впровадження в готелях екологічно чистого обладнання для водо- та енергозбереження шляхом зниження податків, надання субсидій або зниження тарифів на імпорт. Подібним чином можуть бути підвищені податки або тарифи на неекологічні товари чи послуги. Стимулювання у формі податків на будівельну діяльність або податків на інші споруди та збільшення вартості дозволів на будівництво можуть бути корисними для скорочення будівельної діяльності, яка часто збігається з розвитком екотуристичної дестинації.

4. Еко-етикетки. Вони можуть застосовуватися майже до будь-якого товару або послуги, що пропонуються туристам, які відповідають певним екологічним критеріям. Через значне зростання кількості екомаркетів за останні 15 років багато з них не відомі широкому загалу, і туристів можна заплутати [4, 6]. Щоб бути значущим, екологічний знак повинен бути визнаний на міжнародному рівні та розпоряджатися авторитетною організацією.

5. Квотування. Встановлення обмеження кількості відвідувачів, які приймаються до місця призначення протягом визначеного періоду, може включати закриття певних місць, таких як екологічно нестійкі райони в певний час; встановлення максимальної кількості одиниць розміщення; визначення максимальної кількості осіб, дозволених на визначену екотуристичну визначну пам'ятку, певний район чи цілу країну. Ці інструменти запобігають перенаселеності та, як наслідок, деградації природних ресурсів.

6. Зонування. Регулювання зонування може бути дуже ефективним інструментом обмеження будівельної діяльності, що є однією з найбільших проблем, пов'язаних з деградацією навколишнього середовища, спричиненою розвитком екотуризму. Цей інструмент дозволяє планувати розвиток екотуристичної дестинації і є відносно недорогим та простим у впровадженні. Фізичний план є основним виконавчим документом. Це може обмежити будівництво в екологічно чутливих районах або мінімізувати площі, відведені для нового будівництва. Зазвичай він також визначає стандарти розвитку, такі як обмеження щільності та висоти забудови, які контролюють багато аспектів планування та дизайну екотуристичних об'єктів.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Отже, привабливість територіального осередку є головним фактором притягнення туриста до відвідування та проведення часу за певним пунктом призначення. Якщо пункт призначення не має привабливості, він не може залучити туриста, а отже, немає необхідності розміщувати екотуристичні об'єкти та послуги.

Щоб бути прибутковими у екотуристичній галузі у короткостроковій та довгостроковій перспективах, розвиток та управління повинні керуватися конкурентоспроможністю, яка буде вирішальним фактором до визнання успіху екотуристичної дестинації. Однак, важливо оцінити екотуристичний осередок через багатогранний характер галузі, оскільки існують різні гравці, які беруть участь у тому, щоб зробити екотуристичну принаду привабливою та конкурентоспроможною, зокрема за допомогою інструментів державного регулювання.

Список літератури

1. Barbu C., Negulescu M., Barbu I. A theoretical study between the two environmental management systems: eco management audit scheme emas - and iso 14000. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2012. vol. 3, № 2, pp. 59-69.
2. Burkaltseva D. et al. Analysis of the Functioning of the Tourist and Recreational Industry in Conditions of Restrictions. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2020. vol. 11, № 8, pp. 1902-1914.
3. Burkaltseva D.D., et al. Assessing the Effects of Investments into Innovative Activity as a Regional Competitiveness Factor. *International Journal of Applied Business and Economic Research*, 2017. 15(8), pp. 11-27.
4. Cobbinah P. B., Amenuvor D., Black R., and Pephrah C. Ecotourism in the Kakum Conservation Area, Ghana: Local politics, practice and outcome. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 2017. №20, pp. 34-44.
5. Danilova E. I. and Marchenko V. M. Planning of Enterprise Economic Safety on the Basis of System-Structural Approach. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, 2019. № 10(1). C. 104-114.
6. Dunets A. et al. The Economic and Infrastructural Basis for the Development of Tourist Space: The Essence, Structure and Typology. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2019. vol. 10, № 2, pp. 319-327.
7. Ikei H., Song C., Kagawa N. and Miyazaki Y. Physiological and psychological effects of viewing forest landscapes in a seated position in one-day forest therapy experimental model, *Nihon Eiseigaku Zasshi*, 2014. № 69(2). C. 104-10.
8. Kuznetsov V.S., and Suprun I.K. Reduction of an adverse impact during well drilling by means of drilling waste usage. *Journal of Ecological Engineering*, 2017. № 18(2). C. 12-15.
9. Mathew P. V., and Sreejesh S. Impact of responsible tourism on destination sustainability and quality of life of community in tourism destinations. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 2017. № 31. C. 83-89.
10. Ochiai H., Ikei H., Song C. et al. Physiological and psychological effects of forest therapy on middle-aged males with high-normal blood pressure, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2015. № 12(3). C. 2532-2542.
11. Tretyakova T., Savinovskaya A. Eco Tourism as a Recreational Impact Factor on Human Condition. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2016. vol. 7, № 1, pp. 112-119.
12. Polyakova A.G., Akhmetshin E.M., Goloshchapova L.V., Rakhmeeva I.I., Noeva E.E. and Rakovskiy V.I. A model of regional economic space modernization. *European Research Studies Journal*, 2018. № 21 (2), pp. 624-634.
13. Юрчишина Л. І. Дестинація як основа регіонального розвитку туризму. *Економічний вісник*. 2017. №4. С. 77-84
14. Безугла Л.С., Демчук Н.І. Соціально-економічні аспекти і передумови розвитку підприємств галузі екотуризму. *Журнал «Агросвіт»* 2019. №18. С. 24-28.
15. Bezuhla L., Kinash I., Andrusiv U., Dovgal O. (2019). Attracting Foreign Direct Investment as an Economic Challenge for Ukraine in the Context of Globalization. *Paper presented at the 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System*, Ivano-Frankivsk National Technical University of oil and gas, TC Bukovel, 24-25 October.

References

1. Barbu, C., Negulescu, M., Barbu, I. (2012). A theoretical study between the two environmental management systems: eco management audit scheme emas - and iso 14000. *Journal of Environmental Management and Tourism*, vol. 3, no. 2, pp. 59-69.

-
2. Burkaltseva, D. et al. (2020). Analysis of the Functioning of the Tourist and Recreational Industry in Conditions of Restrictions. *Journal of Environmental Management and Tourism*. vol. 11, no. 8, pp. 1902-1914.
 3. Burkaltseva, D.D., et al. (2017). Assessing the Effects of Investments into Innovative Activity as a Regional Competitiveness Factor. *International Journal of Applied Business and Economic Research*. № 15(8), pp. 11-27.
 4. Cobbinah, P. B., Amenuvor, D., Black, R., and Peprah, C. (2017). Ecotourism in the Kakum Conservation Area, Ghana: Local politics, practice and outcome. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 20: 34–44. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2017.09.003>
 5. Danilova, E.I. and Marchenko, V.M. (2019). Planning of Enterprise Economic Safety on the Basis of System-Structural Approach. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, № 10(1), pp. 104-114.
 6. Dunets A. et al. (2019). The Economic and Infrastructural Basis for the Development of Tourist Space: The Essence, Structure and Typology. *Journal of Environmental Management and Tourism*. vol. 10, no. 2, pp. 319-327.
 7. Ikei, H., Song, C., Kagawa, N. and Miyazaki, Y. (2014). Physiological and psychological effects of viewing forest landscapes in a seated position in one-day forest therapy experimental model. *Nihon Eiseigaku Zasshi*. № 69(2), pp. 104-10.
 8. Kuznetsov, V.S., and Suprun, I.K. (2017). Reduction of an adverse impact during well drilling by means of drilling waste usage. *Journal of Ecological Engineering*, 18(2): 12-15.
 9. Mathew, P. V., and Sreejesh, S. (2017). Impact of responsible tourism on destination sustainability and quality of life of community in tourism destinations. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31: 83–89. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.10.001>
 10. Ochiai, H., Ikei, H., Song, C. et al. (2015). Physiological and psychological effects of forest therapy on middle-aged males with high-normal blood pressure, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 12(3): 2532-2542.
 11. Tretyakova, T., Savinovskaya, A. (2016). Eco Tourism as a Recreational Impact Factor on Human Condition. *Journal of Environmental Management and Tourism*, vol. 7, no. 1, pp. 112-119.
 12. Polyakova, A.G., Akhmetshin, E.M., Goloshchapova, L.V., Rakhmeeva, I.I., Noeva, E.E., and Rakovskiy, V.I. (2018). A model of regional economic space modernization. *European Research Studies Journal*, № 21 (2), pp. 624-634.
 13. Iurchyshyna, L.I. (2017). «Destination as the basis of regional tourism development». *Economics Bulletin*. No. 4, pp. 77-84.
 14. Bezuhla, L. S., Demchuk, N. I. (2019). «Socio-economic aspects and prerequisites for the development of enterprises in the ecotourism industry». *Ahrosvit*, № 18, pp. 24-28.
 15. Bezuhla L., Kinash I., Andrusiv U., Dovgal O. (2019). Attracting Foreign Direct Investment as an Economic Challenge for Ukraine in the Context of Globalization. *Paper presented at the 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System*, Ivano-Frankivsk National Technical University of oil and gas, TC Bukovel, 24-25 October.

Стаття надійшла до редакції 11.07.2020 р.